Andreides Gábor
Olaszország elmúlt hatvan éve „K” szerint…

(FRANCESCO COSSIGA: La versione di K. Sessant’anni di controstoria)

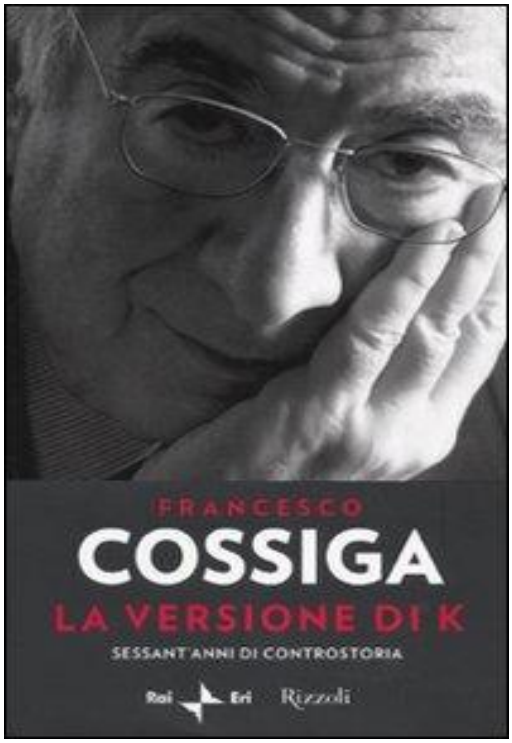

„K”, vagyis Francesco Cossiga 1928-ban született a szardíniai Sassari városában. A kereszténydemokrata politikus karrierjének egyik lefontosabb, de mindenesetre legnehezebb állomása az 1976 és 1978 közötti időszak, mikor a harmadik Andreotti-kabinet belügyminiszteréként olyan különlegesen nehéz és összetett problénával kellett szembe néznie, mint a Vörös Brigádok terrorja, és ezzel összefüggésben Aldo Moro a kereszténydemokrata pártvezető elrablása, majd meggyilkolása. Ez utóbbi miatt le is mond miniszteri tisztségéről. 1979 és 1980 között Cossiga az ország miniszterelnöke, majd a szenátus elnöke, később 1985 és 1992 között az Olasz Köztársaság államfője. 1992-től pedig a köztársaság örökös szenátora.

Sokan és régóta várták Cossiga könyvének megjelenését, hiszen az örökös szenátor azon kevesek közé tartozik, akik végigkövethették a közelmúlt olasz történelmének minden apró rezdülését, megannyi titkát: Alcide De Gasperi 1947-es amerikai útját, a hidegháború szárba szökkenését, Enrico Mattei pályafutását, valamint 1962-es gyanús körülmények között bekövetkezett halálát. Szemtanúja volt mindazon – a szenátor szavaival élve – „bonyolult” kapcsolatok alakulásának, amelyek a szicíliai maffiát a kormányzó kereszténydemokratákkal összekapcsolták. Megtudható a könyvből, hogy Enrico Berlinguer, az 1984-ben elhunyt kommu-nista vezető és Cossiga unokatestvérek voltak, csak míg előbbi a család arisztokrata, utóbbi a polgári ágából származott.

Érthető módon a legérdekesebb fejezetek a terrorizmussal és a Moro-üggyel foglalkozó részek. Ez utóbbit egyébként Cossiga I. Umberto király 1900-as meg-gyilkolása, valamint az 1924-es Matteotti-gyilkosság mellett az olasz politika és történelem legtragikusabb mozzanatának tartja.

A Vörös Brigádok akkoriban Amintore Fanfaninak, a szenátus elnökének, sőt magának a miniszterelnöknek, Giulio Andreottinak az elrablásán is gondolkodtak. Aldo Moro személyével „számoltak” ugyan, de a kereszténydemokrata vezető nem szerepelt az első három kiszemelt politikus között. Sőt, a Moro-ügy vizsgálata során napvilágra került dokumentumok azt mutatták, hogy felmerült Cossiga neve is, akit a Vörös Brigádok jelentései csak így emlegettek: „K”. Összességében Morót elrabolni könnyebbnek mutatkozott, mint az örökösen útvonalat, váltó Andreottit, aki az igazi nagy célpont lehetett volna. Cossiga ezen a ponton reagál a Moro család neki címzett megjegyzéseire: senki nem hiheti el azt, hogy ő, aki mindent Morónak köszönhetett a politikában, ne tett volna meg mindent a politikus mielőbbi

kiszabadítása érdekében. Be is akarta nyújtani a lemondását, de ezt Andreotti nem fogadta el, mert meg volt arról győződve, hogy a belügyminiszter távozásával a káosz eluralkodik az egész országban. Az ezt követők eseményekbe pedig Cossiga a szó legszorosabb értelmében beleőszült.

Szintén figyelemre méltó a P2 szabadkőműves botránnyal kapcsolatos fejezet. Cossiga szkeptikus a Tina Anselmi kereszténydemokrata képviselőnő által vezetett parlamenti vizsgálóbizottság jelentéseivel kapcsolatban, amennyiben keveset feltárónak, illetve semmitmondónak találja őket. Kinek állhatott érdekében a botrány kirobbantása? Cossiga három lehetséges magyarázattal is szolgál: (1) a kommunisták – akik nem szerepeltek a híres P2-listán – szerették volna megbontani a kereszténydemokraták és a szocialisták között kialakuló jó viszonyt, (2) a kereszténydemokrata Tina Anselmi vezette bizottság szeretett volna csapást mérni, nemcsak a P2 páholyra, hanem a teljes itáliai szabadkőművességre, (3) a többi szabadkőműves páholy érezte a P2-t egyre nagyobb hatalmúnak és befolyásúnak.

A berlini fal leomlásakor és a kelet-európai szovjet blokk szétesésekor Cossiga a köztársaság elnöke. A televízió előtt mint sok millió európai polgár ő is szemtanúja volt a berlini fal leomlásának, mint ahogy szemtanúja volt a fal felépítésének is. Ez a mélyreható külpolitikai változás együtt járt az olasz belpolitika végleges és végletes átalakulásával. Szétesett az Olasz Kommunista Párt, új pártok, illetve pártszövetségek alakultak. 1993-ban azután egy minden addiginál nagyobb horderejű politikai botrány megbuktatta az immáron megcsontosodott és elöregedett olasz politikai rendszert: nyilvánosságra kerültek a Tiszta Kezek vizsgálóbizottság jelentései.

A Tangentopoli egyik legnagyobb nyertese Silvio Berlusconi, akivel zárul Francesco Cossiga örökös szenátor könyve. Azzal a Berlusconival, aki Cossiga szerint nemcsak, hogy új pártot alapított, hanem megújította magát az olasz politizálást, akiről a maga módján egy baráti beszélgetés során Massimo D'Alema is elismerően nyilatkozott Cossigának: „Francesco, ez itt nem csak hogy összehozta az első köztársaság régi pártjait, nem csak hogy kormányzott, hanem öt éven keresztül az ellenzéki padsorokból is képes volt megmaradni vezetőnek." Amikor Cossiga 1974-ben megismerkedett Berlusconival az akkor még ismeretlen milánói üzletembert így mutatták be neki: „egy biztos politikai jövőjű nagyvállalkozó". Nem tévedtek.

Cossiga a könyvében minden várakozás ellenére nem árul el nagy titkokat, nem döntöget tabukat. A most megjelent visszaemlékezés mintegy összefoglalja mindazt, amit eddig is tudtunk – vagy nem tudtunk – az elmúlt fél évszázad olasz történelméről. A szenzációs leleplezésekre, a megválaszolandó kérdésekre, úgy látszik, még jó ideig várni kell…

Francesco Cossiga (con Marco De Marco): *La versione di K. Sessant'anni di controstoria*. Rai-Eri – Rizzoli, 2009. 208. o. **ISBN-13**: 9788817035927, **ISBN**: 8817035920